

Suomen kielen ja kirjallisuuden työpaja syksy 2024

25.10.2023

Eija Lehtikö, Vuosaaren lukio
Stiina Rantatalo, Vuosaaren lukio

Lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuushanke 2023–2025

Työpajan ohjelma

- Työpajan alussa lukiokoulutuksen johtaja toivottaa kaikki tervetulleeksi (Teams) ja sen jälkeen Hannele Cantell (HY) puhuu kansainvälisyydestä ja sivistyksestä (Teams).
- Cantellin esityksestä keskustellaan lyhyesti.
- Eija Lehvikko esittelee **Helsingin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tuottamaa S2-opasta**, jonka tarkoitus on yhdenmukaistaa lukioiden menettelytapoja S2-opetuksessa.
- Seuraavaksi Lehvikko ja Rantatalo kertovat kuulumisia **Suomen kielen ja kirjallisuuden yhteisiltä kehittämispäiviltä**.
- Kahvin jälkeen jakaudutaan. Annemari Untamala ohjaa **toiminnallista teatterityöpajaa**. Samaan aikaan toisaalla pohditaan **lukion S2-opetuksessa ajankohtaisia aiheita**: ylioppilaskoeuudistusta ja kirjallisuuden opettamista S2-oppiaineessa.

Kehittämispäivät

- Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yhteiset kehittämispäivät 8. ja 9. lokakuuta 2024
- Tutoropettajat paikalla
- **Opetushallituksella** monta rautaa tulossa: Puhvi-koe Ludos-palveluun, taito- ja taideaineiden yo-kokeet ja lukiodiplomit, Luke-verkosto, S2-yo-kokeen uudistus ja valtavasti koulutuksia tarjolla.
- **Yrjö Lauranto** kertoo funktionaalisesta kieliopista – Jenni Marjakorpi kommentoi.
- **Lotta-Sofia La Rosa** ja **Leea Lakka** väittelevät lukutarmon lähteestä.
- **Aki Saariaho** kertoo tekoälystä - OPH on tuottanut tekoälysuositukset.

- **Jyrki Kalliokoski**, HY emeritusprofessori, pitää voimakkaan puheenvuoron äidinkielen oppimäärien tärkeydestä ja keskinäisistä suhteista.
- **Carita Kiili** ja **Pirjo Kulju** (TaY) käsittelevät asiatekstin kirjoittamista useiden tekstien pohjalta.
- **Tuija Takala** haastattelee kirjailija **Magdalena Haita** kirjailijan työstä ja erityisesti kirjasta *Sarvijumala*, jonka Tuija Takala on selkokielentänyt.
- **Eija Aalto** ja **Merja Kauppinen** (JY) puhuvat aiheesta *Monikielinen luokka pedagogisena tilana*.
- Kehittämispäiviä hallitsi dialoginen ote: hyvin monet esitykset hoidettiin kahden esiintyjän yhteistyönä.

Suomen kielen selvitys esittää

- ”Lukion äidinkielen ja kirjallisuuden ensimmäinen moduuli tarjotaan kaikille yhteisenä nivelosiona, jonka perusteella opiskelijat ohjataan valitsemaan tarvittaessa S2-oppimäärä.”

- Ks. lisää:

Tiina Onikki Rantajääskö: Suomi osallisuuden kielenä. Selvitys suomen kielen tilasta Suomessa 2020-luvun puolimaissa. Oikeusministeriön julkaisuja: selvityksiä ja ohjeita 20/2024. 7 9.10.2024 www.kotus.fi

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165782/OM_2024_20_SO.pdf?sequence=1&isAllowed=y

S2-ylioppilaskokeen uudistus

Tilanne keväällä:

"Uudistus on edelleen suunnitteluvaiheessa eikä siitä ole vielä uutta kerrottavaa. [Tiedotteessa](#) kerrotusta poiketen lausuntokierros tullaan järjestämään vasta kevätkaudella 2024. Lausuntokierroksen ja sitä seuraavien hallintopäätösten jälkeen lautakunnalla on paremmat valmiudet myös informaatio-ohjauksen antamiseen."

Anna Hatva-Jokinen

Tutkintosihteeri/Examenssekreterare

Ylioppilastutkintolautakunta/Studentexamensnämnden

Mitä tiedetään nyt?

- Nykyiset ensimmäisen vuoden opiskelijat kirjoittavat uuden S2-ylioppilaskokeen.
- [Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus \(kevät 2027–\)](#)
- Mallikoe saadaan vasta keväällä 2025.

- Mikä muuttuu?
 - Koe on kaksipäiväinen.
 - Kokeen enimmäispistemäärä on 160.
 - Kuuntelun ja lukutaidon tehtävätyypit monipuolistuvat.
 - Ei otsikkokirjoitelmia.

Uudistuksen periaatteita

Leena Nissilän mukaan uudistuksen periaatteena on ensinnäkin se, että kokeen vaikeustaso ei nouse eikä kokelaan tai opettajien valmistavan arvostelun työmäärä muutu olennaisesti. Kokelaan työmäärä ei kasva. Tehtävätyypit pysyvät samanlaisina, mutta otsikkokirjoitelmat poistuvat. Valmistavan arvostelun periaatteet pysyvät samoina:

"Arvostelussa noudatetaan näissä määräyksissä ja hyvän vastauksen piirteissä annettuja pisteitysohjeita. Opettaja arvioi vastaukset määräysten kriteerien ja koekohtaisten hyvän vastauksen piirteiden avulla lautakunnan arvostelupalvelussa, jonne hän myös merkitsee vastausten pisteet. Lisäksi opettaja osoittaa vastausten sisältöön liittyvät puutteet tai virheet sekä lukutaidon tehtävässä ja lyhyessä kirjoitustehtävässä suorat kopioinnit kokeen aineistosta ja kirjoitelmassa pohjatekstin lainaukset ilman lähdeviitettä alleviivauksin ja tarvittaessa lyhyin kommentein. Kielellisiä puutteita ei tarvitse merkitä." (YTL)

- **Ensimmäisenä koepäivänä** lukutaidon ja kuullun ymmärtämisen osakoe (enintään 80 pistettä)
 - Kuullun ymmärtäminen: enintään 30–40 pistettä
 - Lukutaito: enintään 40–50 pistettä
- **Toisena koepäivänä** kirjoitustaidon osakoe (enintään 80 pistettä)
 - Lyhyt kirjoitustehtävä: enintään 20 pistettä
 - Pitkä kirjoitustehtävä: enintään 60 pistettä

Koko koe yhteensä enintään 160 pistettä (nykyisin 229 pistettä)

Kuuntelu

Sekä kuuntelun että lukutaidon tehtävissä aineistot ovat joko asia- ja mediatekstejä tai kaunokirjallisia ja muita fiktiivisiä tekstejä.

Kuuntelutehtävät voivat olla monivalintatehtäviä, yhdistelytehtäviä, perustelua edellyttäviä oikein–väärin-kysymyksiä, avoimia kysymyksiä tai erilaisia reagointi- tai tiivistämistehtäviä.

[Kuullun ymmärtämisen avovastausten arviointikriteerit](#)

Lukutaito

Lukutaidon tehtävät voivat olla esimerkiksi sanaston, käsitteiden tai muiden ilmausten merkityksiin keskittyviä tehtäviä, monivalintatehtäviä, yhdistelytehtäviä, tehtäviä, joissa väite osoitetaan oikeaksi tai vääräksi ja perustellaan aineiston avulla sekä avoimia kysymyksiä. Suositeltu pituus voi vaihdella tehtävä- tai osiokohtaisesti.

[Lukutaidon avovastausten arviointikriteerit](#)

Lyhyt kirjoitustehtävä

Lyhyt kirjoitustehtävä säilyy toistaiseksi sellaisenaan.

[Lyhyen kirjoitustehtävän arvontikriteerit](#)

Pitkä kirjoitustehtävä

Pitkässä kirjoitustehtävässä kokelas kirjoittaa joko pohtivan tai kantaa ottavan tekstin. Aineistoja on 4–6, joista kokelas valitsee yhden tai kaksi. Tehtävänannoissa on valmiit otsikkoehdotukset, mutta otsikon voi keksiä myös itse. Pitkän kirjoitustehtävän merkkimääräsuositus on 2000–2700 merkkiä.

Jos vastaus on huomattavan ylipitkä tai liian lyhyt, se vaikuttaa pistemäärään kriteeristön mukaisesti. Enää ei siis tehdä pistevähennyksiä. Otsikon puuttumisesta sakotetaan 3 pistettä.

[Pitkän kirjoitustehtävän arviointikriteerit](#)

Viola Čapková: Kulttuurinen kielenoppiminen lukupiirissä

- Viola Čapková on Turun yliopiston kirjallisuustieteiden ja kirjoittamisen professori.
- Čapková korostaa kielen ja kirjallisuuden rinnakkaisuutta.
- Lukupiirissä pyrkimys on osallistaa opiskelijat keskusteluun, jonka avulla kieli, kirjallisuus ja kulttuuri avautuvat heille.

- Kirjallisuus on ikkuna yhteiskuntaan ja sen ilmiöihin.
- Kirjallisuus on ollut merkittävä tekijä kansakuntaa rakennettaessa.
- Kirjallisuus käsittelee suomalaisuutta myös kriittisesti.
- Kirjallisuus on sanataidetta.

Viola Čapková: Kulttuurinen kielenoppiminen lukupiirissä

- Čapkován mukaan lähtökohtana on toiseuden, identiteetin moninaisuuden tunnistaminen.
- Lukupiirien tavoitteena on suomen kielen kulttuurinen osaaminen.
- Lukupiireissä natiivit ja kielenoppijat opiskelevat yhdessä.
- Kokemus on osoittanut, että parhaita tekstejä lukupiirissä käsiteltäviksi ovat autenttiset mutta lyhyet tekstit.
- Tekstistä voidaan tarkastella rinnan esimerkiksi henkilöiden suhdetta luontoon ja konditionaalien käyttöä.
- Čapková määrittelee metodin "filologiseksi lähilukemiseksi".

Ajatuksia työpajan jälkeen

Työpajassa oli paljon asiaa. Keskustelulle tarvittaisiin enemmän aikaa.

Hyvää oli se, että yhteisen aloituksen jälkeen opettajat saivat jatkaa valitsemallaan polulla. Aiemmissa S2-pajoissa on ollut suhteellisen vähän porukkaa, minkä vuoksi koko ryhmän keskustelut ovat olleet toimivia.